

V máji 2016 sa konal zjazd Slovenskej historickej spoločnosti. V programe bola aj vedecká konferencia na tému *História, historiografia a etika*. V jej rámci vystúpil profesor Holec s príspevkom *Historický prameň a etika (na stole, pod stolom a kdesi inde)*. Pretože som na jeho vystúpení nebola, nemohla som naň ani reagovať. Referáty z konferencie však uverejnil *Historický časopis* (ročník 64, 2016, č. 4) a tak som si referát mohla prečítať.

Profesor Holec spochybnil, čo som napísala v úvode publikácie *Metodologické limity historického prameňa*, že historik pri spracúvaní údajov z prameňa informácie interpretuje. *Základy studia dějepisu* z roku 1964 píše, že historické fakty sú udalosti minulé, ktoré historik priamo neprežil, ale ktoré poznáva nepriamo, na základe rôznych dokladov a svedectiev, na základe historických prameňov. Ktoré udalosti a deje uzná historik za významné fakty, závisí okrem nesporného vplyvu jeho osobnosti aj na povahe a cieľoch jeho vedeckej práce. Nikto ešte nedokázal a ani nedokáže písať *sine ira et studio*. Ale toto sa nádejní historik učí už na proseminári.

Profesorovi Holecovi sa nepáči dôsledné poslovenčovanie maďarských mien. Čo sú maďarské mená v novoveku? Pokiaľ viem, pri písaní priezvisk ľudí, ktorí boli súčasťou aj našich dejín, sa máme riadiť *Pravidlami slovenského pravopisu*. Viem, že niektorí kolegovia sú hrdí na to, že dôsledne tieto pravidlá ignorujú. Ale ktorú verziu priezviska, napríklad Ilešháziovcov je historik povinný použiť – Illésházy, Illésházi, Iliesházi, Illiesházy, Illyesházy?

Ďalej profesora Holec trápí, že dielo vyšlo „v neslávne známom Towarzystwe Slowaków w Polsce“. Čo také toto vydavateľstvo urobilo, že ho profesor Holec považuje za neslávne známe? Podľa neho je etickým problémom, keď publikácia vyšla v Poľsku v malom náklade. Nevie, kde berie profesor Holec peniaze na svoje monografie, ale kritizovaná kniha bola financovaná z grantu VEGA, čiže z obmedzených financií. Preto sa ani nemôže predávať (ale ako som sa dozvedela, niektoré knihy môžu byť v predaji, aj keď sú financované z peňazí VEGA projektu). Zmluva s vydavateľstvom je uzavretá na základe verejného obstarávania. Nevie presne prečo, ale náklady na publikáciu v Poľsku sú podstatne nižšie ako u nás. Nie je pravda, že kniha je nedostupná. Tak ako iné fakulty, aj Filozofická fakulta Trnavskej univerzity má na svojej internetovej stránke aj odkaz Publikácie. Sú tam uvedené všetky knihy, ktoré na fakulte doteraz vyšli, aj s bibliografickými údajmi a stručným resumé. Stránka každej knižky končí možnosťou Objednaj. A keď záujemca uvedie správnu adresu, dostane knihu poštou. Knižka ale nie je učebnicou, a teda iste ju nebude chcieť mať každý poslucháč histórie na UK.

Profesor Holec nevysvetlil, čo myslí pod teoretickou bezradnosťou, na základe významu literatúry. Za socializmu bola dobrá tá kniha alebo štúdia, v ktorej bol aspoň jeden citát z diel klasikov marxizmu-leninizmu. Teraz niektorí považujú za dobrú prácu tú, ktorá je založená najmä na zahraničnej literatúre, lebo domáca je asi menejcenná. Vidieť to už aj na doktorandských prácach, kde sa stále väčší počet autorov snaží za každú cenu

navliecť vývoj pomerov v zahraničí na domácu situáciu. Že je to nelogické, málokomu prekáža.

Na záver dve otázky. Je etické kritizovať neprítomného človeka? Je etické na základe subjektívneho hodnotenia poškodiť dobré meno hoci aj „neslávne známeho“ vydavateľstva?

Mária Kohútová

prof. PhDr. Mária Kohútová, CSc.
Historický ústav SAV
P. O. BOX 198, Klemensova 19, 814 99 Bratislava
e- mail: histkohu@savba.sk